

KONU ANLATIMI

METİNLERİN ANLATIM ÖZELLİKLERİ:

ÖZGÜNLÜK: Anlatımda herhangi birini taklit etmeme, tamamen kendine özgü bir biçimde (üslupta) yazmak demektir.

* Yaptığı işlerin tamamında kendi imzası hissediliyordu.

* Onun cümlelerinde kendisinden başka ses işitilmez.

SADELİK (YALINLIK): Anlatımda dilin söz sanatlarından ve anlatımı güçlendiren süslü ifadelerden olabildiğince uzak tutularak kullanılmasıdır.

* Kitabımı alıp en yakın banka oturup okumaya başladım.

* Yazar, yazılarında süslü ifadelerden, söz sanatlarından uzak duruyor.

* **Kar bir çarşaf gibi serilmişti şehrin üzerine. (Yalın (sade) bir cümle değildir.)**

DURULUK: Cümlede gereksiz sözcük kullanmamaktır. Aynı anlamı veren sözcükler de duruluğu bozar.

* Ameliyattan sonra sıvı içecekler alabilir hasta.

* Gizli sırlarımızı onunla paylaşmamalıydın.

AÇIKLIK: Tek anlam çıkartılan cümleler açık cümlelerdir. Örtülü başka fikirleri çağrıştıran bir ifade bulunmaz.

* Yazarın cümlelerinde ne anlatmak istediye onu hemen anlayabiliyoruz.

* Annesi Fatma'yı dayısının yanına gönderdi. (Cümledeki dayı kimin dayısıdır belli değil.)

AKICILIK: Anlaşılması ve okunması kolay sözcüklerle anlatımın yapılmasıdır.

* İlk sayfayla başlayıp elimden bırakmadan son sayfaya ulaştım.

* Yazınız hiçbir şeye takılmadan akıp gitmelidir.

* Bu yoğurdu sarımsaklasakta mı saklasak sarımsaklamasakta mı saklasak. (Akıcı bir cümle değil.)

ALİŞTİRMA

Aşağıdaki metinler hangi anlatım özelliğinden bahsetmektedir altlarındaki alana yazınız.

Yazar bu hikayesinde kendisini kabul ettirmiş gözüküyor. Hiçkimseye benzemeyen kendi duygu ve düşüncelerinden satırlara dökülmüş yazı kişiye özel olduğunu gösteriyor.

[.....]

Yunus Emre'nin şiirlerini okuduğunuzda sizden olan bir dil bulursunuz. Şiiri anlamak için sözlük kullanmaya gerek duymadığınız gibi anlamadığınız bir söyleyişle de karşılaşmazsınız.

[.....]

Kitabın daha ön sözünde özenle seçilmiş kelimeleri görebiliyorsunuz. Yazar yazılarında da tekrarlara düşmemiş. Yazıyı okurken şu kelimeye hiç gerek yokmuş niye yazmışki boşu boşuna deme şansınız yok.

[.....]

En son sayfaya geldiğimde şunu fark ettim: yazar neyi anlatmak istediye onu yazmış. Cümlelerden örtülü olarak başka bir anlam çıkaramıyorsunuz. Bu nedenle kafanız karışmadan bir kitabı bitirmenin zevkine ulaşıyorsunuz.

[.....]

Bir kitabı okuyorken diliniz takılıyorsa kitabı arada bir elinizden bırakacaksınız demektir. Çünkü bu tür kitaplar bir solukta sonuna kadar okunma özelliğine uygun değildir.

[.....]

Benzetmeler yapıp yazısını süsleyen bir kişi anlatımda sanata yaklaştığını hissedecek ve kişileştirmelerde yer verecektir. Zevk alınacak bir yazı olacaktır. Fakat belli bir yazı zevkine sahip olmanız gerekir.

[.....]

Kitabı tekrar gözden geçirdiğinde fazladan kullanılan kelimeleri cümlelerinden çıkararak, ikinci baskı için kitabındaki düzeltmeleri yapmış oldu.

[.....]

ETKİNLİK

Aşağıdaki metinlerden hangileri, verilen anlatım özelliğine uygunsa işaretleyiniz.

Duruluk:

- [] Bambaşka bir sabah değişik bir aydınlık gecenin karanlığından kurtulup ortaya çıkmıştı. Aydınlık ışık yer yüzüne değdiğinde bütün çiçekler bayram eder.
- [] Sabah olduğunda çiçekler gözlerini açtı. Her tarafta bir neşe, bahara ulaşmışlığın heyecanı vardı.

Özgünlük:

- [] Korkmadık hiç bayrağımız dalgalandıkça gökyüzünde. Milletimizin en değerli yıldızıdır gökyüzünde parlayan ay ve yıldız.
- [] Bayrak, ülkemizin özgürlüğünü simgelediği için çok önemlidir. Onun süzgarda süzülüşü bir ülkenin geleceğine güveni demektir.

Açıklık:

- [] Sorunları çözmek için Dayısı kardeşinin yanına gitti. İki aile arasında yaşanacak bir düşmanlık gelecek nesilleri etkileyebilirdi. Bir an önce engeller aşılmazsa hareketli günler yaşanırdı.
- [] Aramızdaki problemleri çözmek için dayım kardeşimin yanına gitti. İki ailenin birlikte hareket ederse daha güçlü olacağını söyledi ve onu ikna etti.

Yalınlık (sadelik):

- [] Çiçekler ağaçlarda beyazlı, kırmızılı açmıştı. Pencereden görünen bahçeye çıkıp bu güzelliği yakından görmek istiyorsunuz.
- [] Belinde kırmızı kuşak bulunan gelin gibi beyaz ve kırmızıya boyanmış bahçe sizi kendisine doğru çekiyor. Ağaçlar bahar şarkıları mırıldanıyor.

Akıcılık:

- [] Hayatın manasını bulmaya çalışırken kendi ruhunuzun dehlizlerinde kaybolma ile karşılaştığınızda vehimleriniz sizi rahat bırakmaz.
- [] Hayatın anlamını kendi içinizde arayın, kararlı olun ki önünüze çıkan engelleri aşmakta kendinizde bir güç bulun.

TEST

Bu şair, en doğru, en güzel söyleyişi bulmuş: Halkın sesini. Onun sesi bu milletin geçmişinin sesi oldu. Yine de açıklanmaz bir büyü ile bu ses kendi sesi olmuştur.

1. Parçada sözü edilen ozanın şiirlerinin en belirgin özelliği, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) etkileyicilik B) akıcılık C) özgünlük D) doğallık

Bir yazarın eserinde önce tekrarların olmamasına bakarım. Aynı anlama gelen kelimelerin cümlelerde bulunması gereksizdir ve biz okurları yorduğu için okuyacağım eserleri özenle seçiyorum.

2. Böyle düşünen bir okur, okuduğu eserlerde aşağıdaki hangi anlam özelliğini aramaktadır?

- A) Duru anlatım B) Özgün anlatım
C) Akıcı anlatım D) Sade anlatım

3. Aşağıdakilerden hangisi akıcı bir metnin özelliği olamaz?

- A) Söyleniş güç sözcük ve terimlerden kaçınılır.
B) Uzun ve karmaşık ifadeler yer verilmez.
C) Anlatımda gereksiz tekrarlara başvurulmaz.
D) Benzetme ve süslü anlatım yer almaz.

Yazarın köşe yazısında bir şey çok dikkatimi çekti günlük konular hakkında yazı yazmış ama kelimeler yabancı ve ifadeler sanki anlaşılmasın diye kurulmuş.

4. Bu sözleri söyleyen bir kişi okuduğu yazıda aşağıdakilerden hangisinin olmadığını savunuyor?

- A) Özgünlük B) Yalınlık C) Akıcılık D) Açıklık

Bu çocuk kitabını bir yetişkin olarak okuduğumda ilk dikkatimi çeken ifadelerin süslü benzetme ve söz sanatlarından uzak tutulmuş olmasıydı. Bu nedenle kitabı elinizden bırakmadan kendimi son sayfada buldum.

5. Yukarıdaki gibi düşünen bir kişi okuduğu eserde aşağıdaki anlatım özelliklerinden hangilerini bulmuştur.

- A) Özgünlük-Açıklık B) Sadelik- Duruluk
C) Akıcılık – Sadelik D) Açıklık - Akıcılık